

CE cijfers Latijn en Grieks op zelfstandige gymnasia en gymnasium afdeling van VWO-scholen.

Jaap Dronkers

Hoogleraar Universiteit Maastricht

Homepage: <http://www.eui.eu/Personal/Dronkers>

e-mail: j.dronkers@maastrichtuniversity.nl

Aanleiding

Johan Bel (leraar klassieke talen op het Keizer Karel College in Amstelveen en het Bonhoeffer College in Castricum; beiden scholen kregen een 7,5) schreef mij in december 2012 naar aanleiding van [schoolcijferlijsten 2012](#) het volgende:

“In het onderzoek naar de scholen van Nederland van Jaap Dronkers staan veel mooie beoordelingen voor zelfstandige gymnasia. Ik vraag mij alleen af of het niet eerlijker zou zijn de resultaten van die gymnasia te vergelijken met de gymnasium afdelingen van scholengemeenschappen in plaats van met de hele VWO-school. Naar mijn weten worden deze cijfers door de inspectie niet verzameld, maar op elke scholengemeenschap halen de gymnasiumleerlingen beduidend hogere cijfers dan de atheneumleerlingen. Ze blijven hoogst zelden zitten en zakken ook bijna nooit. Het lijkt dan ook zeer waarschijnlijk dat de gymnasium afdelingen van scholengemeenschappen minstens zo goed scoren als de zelfstandige gymnasia.”

CE cijfers voor Latijn en Grieks

Mijn antwoord luidde ongeveer: Die gegevens over de gymnasium afdelingen zijn er niet bij de inspectie (wat raar is, maar waarschijnlijk nog dateert uit de tijd dat gymnasia geheel uit de bestuurlijke gratie waren, ongeacht of ze categoriaal of afdelingen waren). Het is echter wel mogelijk uw veronderstelling te onderzoeken aan de hand van de cijfers CE voor de vakken Latijn en Grieks.

Tabel: CE cijfers voor Latijn en Grieks in zelfstandige gymnasia en VWO gymnasium afdeling

Soort Gymnasium		Latijn CE geslaagde leerlingen	Grieks CE geslaagde leerlingen
Afdeling VWO	gemiddeld	6,74	6,94
	N	318	237
	Std. Deviatie	0,81	0,88
zelfstandig	Gemiddeld	6,52	6,62
	N	38	38
	Std. Deviatie	0,50	0,47
Totaal	Gemiddeld	6,72	6,89
	N	356	275
	Std. Deviatie	0,78	0,84

Bron: inspectie gegevens CE en SE cijfers eindexamen 2011; lijst vereniging van zelfstandige gymnasia

Aan de hand van de lijst aangesloten scholen van de vereniging van zelfstandige gymnasia hebben ik alle VWO-scholen met eindexamenkandidaten Latijn of Grieks verdeeld in zelfstandige gymnasia en VWO-scholen met gymnasium afdeling. In de tabel heb ik de CE

cijfers voor Latijn en Grieks van de geslaagde eindexamenleerlingen weergegeven, uitgesplitst over de zelfstandige gymnasia en de gymnasia met een VWO afdeling: Daaruit blijkt dat het CE cijfer voor Latijn bij de zelfstandige gymnasia 6,52 en voor de gymnasium afdelingen 6,74. Dat is dus in strijd met de hypothese van Johan Bel, want leerlingen op gymnasium afdelingen doen het gemiddeld beter op het centraal examen dan leerlingen van zelfstandige gymnasia. Wel is er aanzien meer variantie in het CE Latijn bij de gymnasium afdelingen (0,81) dan bij de zelfstandigen (0,46).

Het zelfde resultaat vinden wij bij Grieks. Het CE Grieks is 6,62 voor leerlingen op zelfstandige gymnasia en 6,94 bij leerlingen op gymnasium afdelingen. Opnieuw is de spreiding bij de afdelingen veel groter dan bij de zelfstandigen.

Interpretatie

De gymnasium afdelingen scoren zelfs aanzienlijk beter dan leerlingen van zelfstandige gymnasium. Dat is steun voor de gedachte dat gymnasium leerlingen, ongeacht of zij in een VWO afdeling of op een zelfstandig gymnasium zitten beter scoren dan de overige VWO leerlingen. Omdat zelfstandige gymnasia alleen gymnasium leerlingen hebben en VWO scholen VWO leerlingen en gymnasium leerlingen hebben, komen de zelfstandige gymnasia er in mijn schoolcijferlijsten wellicht te gemakkelijk een hoog cijfer.

Maar waarom scoren de VWO gymnasiasten dan zo veel beter dan de zelfstandige gymnasium kandidaten? De verklaring lijkt mij te liggen in de snellere afstroom van zwakkere gymnasium leerlingen naar de atheneum in de VWO school: bij zwakkere prestaties is een eervol alternatief bij de hand. Als gevolg daarvan zijn de leerlingen in de gymnasium afdelingen een meer geselecteerde groep. Een dergelijke snelle afstroom mogelijkheid kennen de leerlingen op de zelfstandige gymnasia niet: als zij willen afstromen naar een niet-gymnasium VWO stroom, moeten zij van school veranderen. Zij zullen derhalve langer op het gymnasium blijven en minder geselecteerd zijn dan de leerlingen op de gymnasium afdeling. Door de minder geselecteerde leerlingen op het zelfstandig gymnasium komen de zelfstandige gymnasia er toch niet zo gemakkelijk af.

Maar de grote variantie bij de gymnasium afdelingen wijst erop dat de verschillen in prestaties tussen gymnasium afdelingen veel groter is dan tussen zelfstandige gymnasia. Er is dus een minder homogeen beeld van de gymnasium afdelingen dan van zelfstandige gymnasia.

Antwoord Johan Bel

“Ik begrijp dat de cijfers voor de klassieke talen de enige vakken zijn waarop de zelfstandige gymnasia en de gymnasium afdelingen kunnen worden vergeleken. Deze vakken lijken een beetje een speciaal geval te zijn. Ik heb zelf op twee zelfstandige gymnasia gewerkt (het Vossius Gymnasium en het Gymnasium Haganum). Daar werden in de onderbouw hogere eisen aan de leerlingen gesteld dan ik op scholengemeenschappen heb meegemaakt. Daar wil je leerlingen niet van je vak weggagen, maar in de bovenbouw lijkt het andersom te gaan. Op een zelfstandig gymnasium zit je met vaak erg grote klassen, met een flink aantal leerlingen die liever de klassieke taal hadden laten vallen. Op de scholengemeenschap zijn de groepen kleiner en zijn de “klassieke talen haters” inmiddels afgehaakt. Zo kun je daar de achterstand die er aan het eind van de onderbouw is in de bovenbouw rechttrekken of zelfs meer dan dat. (...) U heeft natuurlijk gelijk dat er meer uitval/selectie is bij de gymnasium afdelingen. Ik denk dat doorgaans ongeveer een-derde na de derde klas is gestopt met het gymnasium. Maar goed: op een scholengemeenschap worden de klassieke talen vaak gezien als een niet onmisbare luxe terwijl ze op een zelfstandig gymnasium worden gepresenteerd als de kern van het curriculum. Het is lastig die twee tegen elkaar af te wegen. (...)

Misschien zou de eerlijkste vergelijking gaan tussen leerlingen die op een scholengemeenschap met het gymnasium beginnen (en dan al of niet doorgaan) en de leerlingen van de zelfstandige gymnasia. Maar helaas zijn die cijfers er dus niet.”